

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 września 2022 r.

Pozycja 140

POSTANOWIENIE z dnia 23 lipca 2021 r. Sygn. akt Ts 9/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 130 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie zwrotu „jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty”, z art. 30 w związku z art. 77 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1; art. 47 w związku z art. 77 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2; art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 370 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego w zakresie zwrotu „nieopłaconą”, z art. 30 w związku z art. 77 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1; art. 47 w związku z art. 77 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 79 ust. 1, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji;
- 3) art. 77 § 1 i 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, ze zm.), z art. 10 ust. 2; art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji,

postanawia:

1) nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg w zakresie badania zgodności art. 77 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, ze zm.) z art. 10 ust. 2; art. 10 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji;

2) odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 7 stycznia 2020 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżący wniósł do Sądu Okręgowego w K. (dalej: Sąd Okręgowy) pozew o ochronę dóbr osobistych. W związku z tym, Sąd Okręgowy wezwał skarżącego do uzupełnienia braków formalnych poprzez uiszczenie wpisu od pozwu. W odpowiedzi na wezwanie skarżący złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, który Sąd Okręgowy oddalił postanowieniem z 2 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]). Na powyższe orzeczenie skarżący wniósł zażalenie, które zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny w K. (dalej: Sąd Apelacyjny) postanowieniem z 17 września 2018 r. (sygn. akt [...]).

Zarządzeniem z 2 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) przewodniczący w Sądzie Okręgowym zarządził zwrot pozwu z uwagi na to, że wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych prawomocnie oddalono, a opłata od pozwu, do uiszczenia której został zobowiązany pod rygorem zwrotu pozwu, nie została przez niego wniesiona w określonym terminie. Na powyższe zarządzenie skarżący złożył zażalenie. Sąd Apelacyjny w K. postanowieniem z 12 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił zażalenie skarżącego. Zostało ono doręczone skarżącemu 23 grudnia 2019 r. (w skardze konstytucyjnej błędnie wskazano zarówno datę doręczenia orzeczenia, jak datę rozpoczęcia biegu terminu wniesienia skargi, tj. 20 grudnia 2019 r.).

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 13 lutego 2020 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 24 lutego 2020 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, m.in. przez: wskazanie ostatecznego – w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – orzeczenia o wolnościach lub prawach skarżącego oraz poinformowanie, czy od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w K. z 12 grudnia 2019 r., wniesiono nadzwyczajny środek zaskarżenia, a także wskazanie jakie jego wolności lub prawa, wyrażone w powołanych wzorcach kontroli konstytucyjności, zostały naruszone przez zakwestionowane w skardze art. 130 § 1 i art. 370 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) oraz art. 77 § 1 i 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, ze zm.; dalej: p.u.s.p.).

Pismem procesowym z 28 lutego 2020 r. (data nadania) skarżący wykonał zarządzenie sędziego Trybunału. Wskazał, że ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji jest postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z 12 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) oraz że od rozstrzygnięcia tego nie został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Zdaniem skarżącego zakwestionowany w skardze art. 77 § 1 p.u.s.p. narusza prawo do właściwego sądu zagwarantowanego w art. 45 Konstytucji oraz jest niezgodny z zasadami państwa prawa (art. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Skarżący poddał kontroli art. 370 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.; dalej: k.p.c.) w brzmieniu: „Sąd pierwszej instancji odrzuci na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie”. Wskazując jednocześnie – jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji – postanowienie Sądu Apelacyjnego w K. z 12 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]) o oddaleniu zażalenia na zarządzenie przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w K. z 2 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) w przedmiocie zwrotu pozwu z powodu nieuiszczenia opłaty sądowej. Trybunał stwierdza, że podstawą wydania powyższego postanowienia nie był wskazany przez skarżącego art. 370 k.p.c., lecz art. 130 § 1 k.p.c.

W związku z tym, rozpatrywana skarga nie spełnia podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

Trybunał zwraca również uwagę, że art. 370 k.p.c. został uchylony na mocy art. 1 pkt 129 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. – o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469), która weszła w życie w tym zakresie 7 listopada 2019 r.

Mając powyższe na uwadze Trybunał postanowił – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – odmówić nadania analizowanej skardze dalszego biegu w zakresie, w jakim skarżący kwestionuje konstytucyjność art. 370 k.p.c.

3. Trybunał zauważa także, że skarżący nie uzasadnił zarzutów skierowanych przeciwko art. 130 § 1 k.p.c., bowiem przedstawione przez niego wywody nie odnoszą się do treści normatywnej tego przepisu. Zgodnie z jego treścią „Jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym (...)”. W uzasadnieniu zarzutów odnoszących się do tego przepisu skarżący podkreśla, że sama zasada uiszczenia opłaty nie narusza wskazanych przez niego postanowień Konstytucji, ponieważ została przewidziana przez ustawodawcę możliwość zwolnienia od kosztów sądowych. Jednak w jego przypadku – jak dalej wskazuje – „prawo do ubiegania się o zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych było prawem *de facto* martwym, albowiem przepisy regulujące możliwość uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych są przepisami blankietowymi, których interpretacja może być swobodna by nie rzecz dowolna” (s. 4 skargi). W piśmie procesowym skarżący wskazał natomiast, że „mechanizm zwolnienia od kosztów sądowych jako zbyt swobodny by nie rzecz dowolny nie może stanowić przesłanki uzasadniającej uzależnienie prawa do Sądu od uiszczenia jakiegokolwiek opłaty” (s. 7 pisma procesowego). Z powyższego wynika, że zarzut skarżącego dotyczy tak naprawdę warunków zwalniania od kosztów sądowych, a nie zakwestionowanego art. 130 § 1 k.p.c. Podnoszona przez skarżącego kwestia kosztów sądowych została natomiast uregulowana w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 755, ze zm.). Wobec powyższego Trybunał stwierdza, że uzasadnienie zarzutów podniesionych przez skarżącego nie odnosi się do treści normatywnej zakwestionowanego przepisu, ponieważ art. 130 § 1 k.p.c. nie dotyczy warunków zwalniania od kosztów sądowych.

Mając powyższe na uwadze, Trybunał uznał, że rozpatrywana skarga nie spełnia warunku wskazanego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK.

4. Trybunał zwraca uwagę, w odniesieniu do zakwestionowanego w skardze art. 77 § 1 i 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U.

z 2019 r. poz. 52, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 2072; dalej: p.u.s.p.), że przepisy te dotyczą dwóch różnych trybów delegowania sędziego. Na podstawie art. 77 § 1 p.u.s.p. podmiotem, który dokonuje delegacji jest Minister Sprawiedliwości, natomiast w sytuacji przewidzianej w art. 77 § 9 p.u.s.p. delegacji może dokonać prezes sądu apelacyjnego. Skarżący pomimo wskazania w *petitum* skargi zarówno na § 1, jak i na § 9 art. 77, uzasadniając zarzut niekonstytucyjności, odnosi go do kompetencji „organów władzy wykonawczej” oraz „uprawnienia Ministra Sprawiedliwości” czyli procedury delegowania sędziego określonej w § 1 zakwestionowanego przepisu. W piśmie procesowym z 28 lutego 2020 r. (data nadania), przesłanym w odpowiedzi na zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 14 lutego 2020 r., a usuwającym braki skargi, skarżący wskazując jakie prawa zostały naruszone przez zakwestionowane w skardze przepisy odnosi je jedynie do art. 77 § 1, nie odnosząc ich do § 9 tego przepisu.

W odniesieniu do art. 77 § 9 p.u.s.p. nie zostały więc spełnione przesłanki określone w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK. Mając powyższe na uwadze Trybunał odmówił nadania skardze dalszego biegu w zakresie, w jakim jej przedmiotem skarżący uczynił art. 77 § 9 p.u.s.p.

5. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna – w zakresie w jakim jej przedmiotem uczyniono art. 77 § 1 p.u.s.p. – spełnia przesłanki nadania jej dalszego biegu (art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na pkt 2 powyższego postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.